

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00515206
Ons Kenmerk : ODH-2018-00117346
Datum : - 5 NOV. 2018

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 9 april 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van de woningen aan de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 21 tot en met 37 (oneven) en 28 tot en met 50 (even, met uitzondering van 34 en 44) en de Noordstraat 1 tot en met 7 (oneven) te Maasdam. De werkzaamheden bestaan uit onder meer het vervangen van daken en kozijnen en het aanbrengen van dak-, gevel- en vloerisolatie. De aanvraag betreft het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw, alsmede het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis, en het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 20 augustus 2018 tot en met 22 december 2019.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 19 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 9 april 2018, alsmede de aanvullende stukken van 7 augustus 2018 en 19 september 2018, onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf de datum van dit besluit tot en met 22 december 2019.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1 De ontheffinghouder dient:

- de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
- het ecologisch werkprotocol op te sturen;
- eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering een week van te voren schriftelijk te melden;
- de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van te voren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van flora en fauna.

2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte worden gesteld van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld, waarin in ieder geval het volgende dient te worden opgenomen:

- de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
- aanduiding van de locatie van het plangebied;
- de uit te voeren werkzaamheden;
- de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
- de mitigerende en compenserende maatregelen;
- de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.

3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en het ecologisch werkprotocol op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus, gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis.

5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteiten- en mitigatieplan Burg. Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam' van 3 april 2018 en de aanvullende stukken van 7 augustus 2018 en 19 september 2018.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

- 6 Indien een of meerdere van de in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dient hiervoor een minimaal gelijkwaardige maatregel voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Uiterlijk drie maanden voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregel wordt uitgevoerd, dient deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Haaglanden te worden overgelegd, via e-mailadres vergunningen@odh.nl.
- 8 Er dient gewerkt te worden volgens de planning van optie twee ("renovatie wordt opgestart na het broedseizoen van 2019 in week 34") als beschreven in de aanvullende stukken van 7 augustus 2018.
- 9 Om de ingebruikname van de tijdelijke en de permanente alternatieven te bevorderen, dienen nabij deze nestlocaties doelmatig lokgeluiden afgespeeld te worden voor minimaal 2 jaar. Deze geluiden dienen op de volgende perioden en momenten afgespeeld te worden:
 - van 23 april tot en met 8 mei één á twee uur lang tussen zonsopkomst tot circa drie uur daarna en in dezelfde periode één á twee uur tussen 18.00 uur en zonsondergang en;
 - in de periode van 5 juni tot en met 3 augustus één á twee uur lang tussen 06.30 en 11.00 uur en tussen 18.00 uur en zonsondergang.
- 10 De in voorschrift 9 genoemde geluiden dienen met tussenpozen te worden afgespeeld, dat wil zeggen dat na iedere opname die wordt gebruikt tenminste een minuut stilte wordt ingelast (zie ook: <http://gierzwaluwbescherming.nl/downloads/geluiden/>) Voorts dienen de geluiden op een afstand van 50 tot 60 meter te horen zijn.
- 11 Het in voorschrift 9 genoemde lokgeluid dient te worden uitgeschakeld, zodra een nieuw broedgeval is geconstateerd op een (nieuwe) locatie binnen de in voorschrift 10 genoemde afstand
- 12 In afwijking van de aanvraag dienen voorafgaand aan het ongeschikt maken van de vleermuisverblijfplaatsen zestien tijdelijke vleermuiskasten buiten de versturende invloedssfeer van de werkzaamheden te worden geplaatst, met inachtneming van de kenmerken en gewenningsperiode zoals vermeld in het Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).
- 13 Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden dient gecontroleerd te worden of de verblijfplaatsen ook inderdaad verlaten zijn. Indien dit niet het geval is dient gewacht te worden totdat de vleermuis de verblijfplaats aantoonbaar heeft verlaten.
- 14 De zestien tijdelijke voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis als bedoeld in voorschrift 9 mogen pas verwijderd worden nadat de permanente voorzieningen zijn aangebracht, de gewenningsperiode van zes maanden in acht is genomen en na controle blijkt dat een kast niet in gebruik is. Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening door de soort wordt gebruikt, mag deze alleen buiten de kwetsbare periode worden weggehaald. De verwijdering van tijdelijke voorzieningen dient begeleid te worden door een deskundige.
- 15 De tijdelijke kasten voor de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de kasten minimaal 1x per jaar gecontroleerd dienen te worden op de functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit van de kast hersteld wordt. De verwijdering van tijdelijke voorzieningen dient begeleid te worden door een deskundige.
- 16 De permanente voorzieningen voor de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis dienen functioneel te zijn. Deze dienen in ieder geval tijdens de periodieke onderhoudscontrole van het gebouw gecontroleerd en beoordeeld te worden op hun functionaliteit. Indien blijkt dat de voorziening niet meer functioneel is, dient er voor gezorgd te worden dat de voorziening weer functioneel is.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

- 17 De effectiviteit van de permanente voorzieningen voor de gierzwaluw dient gedurende twee jaar te worden gemonitord. Monitoring vindt plaats volgens het Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017). Uit deze monitoring moet in ieder geval blijken in hoeverre, op welke locaties en wanneer, de gierzwaluw gebruik maakt van de aangebrachte voorzieningen. De resultaten van deze monitoring dienen jaarlijks voor 1 februari te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Haaglanden, via emailadres vergunningen@odh.nl.
- 18 De werkzaamheden dienen overdag uitgevoerd te worden. Eventuele verlichting die wordt gebruikt om de werkzaamheden uit te voeren dient uitsluitend gericht te zijn op de bouwplaats en dient in de periode april tot en met oktober tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopgang uitgeschakeld te zijn om te voorkomen dat vleermuizen worden verstoord door kunstlicht.
- 19 De locaties en het type van de vleermuiskasten dienen aangemeld te worden bij www.vleermuiskasten.nl.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten- beschermd én onbeschermd- geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde (bijvoorbeeld de Vereniging van Eigenaren) dan zal de ontheffinghouder ervoor moeten zorgdragen dat de onderhoudsverplichting wordt overgenomen door een derde door dit contractueel vast te leggen en ons te verzoeken om wijziging van de tenaamstelling van de beschikking.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 9 april 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (verder: Wnb) ontvangen. De aanvraag betreft de renovatie van de woningen aan de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 21 tot en met 37 (oneven) en 28 tot en met 50 (even, met uitzondering van 34 en 44) en aan de Noordstraat 1 tot en met 7 (oneven) te Maasdam. De werkzaamheden bestaan uit onder meer het vervangen van daken en kozijnen en het aanbrengen van dak-, gevel- en vloerisolatie. De aanvraag betreft het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw, alsmede het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd ten aanzien van de volgende verbodsbepalingen:

- Artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 20 augustus 2018 tot en met 22 december 2019.

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Activiteiten- en mitigatieplan Burg. Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam, Blom Ecologie, BE/2017/089, 3 april 2018;
- Ecologisch werkprotocol Burgemeester Groeneveld de katerstraat en Noordstraat te Maasdam, Blom Ecologie, BE/2018/047, 6 april 2018;
- Gierzwaluw-, huismus- en vleermuisonderzoek Burgemeester Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam, Blom Ecologie, BE/2017/089, 20 maart 2018.

Op 7 augustus 2018 hebben wij aanvullend de volgende documenten ontvangen:

- Aanvullende informatie ontheffingsaanvraag Wet Nb, Blom Ecologie, BE/2017/089, 13 juli 2018;
- Quickscan flora en fauna complexen Puttershoek Zuid-Beijerland en Maasdam, Blom Ecologie, BE/2016/253, 21 augustus 2017.

Op 19 september 2018 hebben wij aanvullend het volgende document ontvangen:

- E-mail; aanvullende informatie aanvraag ontheffing Burgemeester Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam, Blom Ecologie, 19 september 2018.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Aangezien de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 11 juli 2018 verzocht om aanvullende gegevens en is de procedure opgeschort, overeenkomstig artikel 4:15, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb. De procedure is op 7 augustus 2018 hervat.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 22 juni 2018 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

Het project wordt gerealiseerd binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus en de gierzwaluw zijn van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb is het verboden:

- opzettelijk nesten van de huismus en de gierzwaluw te beschadigen of vernielen.

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levende soort genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.3, eerste lid en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, van de Wnb en in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het renoveren van zes woonblokken aan de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat en één woonblok aan de Noordstraat te Maasdam. De werkzaamheden bestaan uit het aanbrengen van een nieuw pannendak, het aanbrengen van dak-, gevel-, en vloerisolatie, het herstel van metsel- en voegwerk en het vervangen van kozijnen, ruiten, ventilatieroosters en de hemelwaterafvoer. Tevens wordt voor de uitvoering van de werkzaamheden gebruik gemaakt van steigers met vangnet, en wordt een bouwdepot/werkplaats opgericht. De renovatiewerkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd na het vogelbroedseizoen in 2019. De eerste werkzaamheden vinden plaats in week 34 van 2019. Afronding van het laatste woonblok vindt plaats in week 49 van 2019.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om vast te stellen of sprake kan zijn van overtreding van de Wnb is in 2017 onderzoek verricht naar de functionaliteit van het plangebied voor de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis. Er zijn in totaal zeven veldbezoeken gebracht aan het plangebied. Hiervan waren twee veldbezoeken specifiek gericht op de huismus, één bezoek specifiek op de gierzwaluw en twee bezoeken specifiek op de gewone dwergvleermuis. Tweemaal is er een combinatiebezoek afgelegd voor de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis.

Het huismusonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017). Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017). Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol. Wij zijn van mening dat er voldoende onderzoeksinspanning is verricht om de functionaliteit van het plangebied voor de betrokken soorten te bepalen.

Huisumus

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Er is één nest vastgesteld aan de noordoostzijde van het pand aan de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 48. In de nabije omgeving, in de woonblokken ten noorden van het plangebied, zijn eveneens huismusnesten vastgesteld: vier nesten aan de Spuistraat en vier nesten aan de Kilstraat. Deze laatste nestplaatsen liggen buiten de versturende invloed van de werkzaamheden.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is in het plangebied aangetroffen. Er zijn 25 nesten in het plangebied vastgesteld. De nestlocaties bevinden zich op de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 25 tot en met 39 (oneven) met uitzondering van 33, en de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 36 tot en met 46 (even) met uitzondering van 44, alsmede op de Noordstraat 3, 5 en 7. In de meeste gevallen gaat het om de ruimte tussen de gevel en de dakgoot.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Er zijn vier paarverblijfplaatsen vastgesteld, die zich bevinden op de Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 25, 31, 39 en 38. Er is geen sprake van een zomer-, kraam- of massawinterverblijfplaats. In milde winters kan een zomer- of paarverblijfplaats wel functioneren als incidentele winterverblijfplaats voor een enkele vleermuis. Er is een vliegroute waargenomen, waarbij vleermuizen het plangebied invliegen vanaf de groenstrook ter hoogte van de Lageweg en Parallelweg. Deze vliegroute is geen essentiële vliegroute voor vleermuizen.

Als gevolg van de werkzaamheden gaan een huismusnest, 25 gierzwaluwnesten en vier verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. Hierbij kan de gewone dwergvleermuis tevens opzettelijk worden verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb (huismus en gierzwaluw) en artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb (gewone dwergvleermuis) overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen getroffen, zoals beschreven op bladzijde 15 tot en met 20 van het rapport 'Activiteiten- en mitigatieplan Burg. Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam' van 3 april 2018 en aangevuld in de notitie 'Aanvullende informatie ontheffingsaanvraag Wet Nb' van 13 juli 2018. In de aanvullingen worden twee optionele plannings beschreven. Aangezien de (effecten van de) tweede planning het minst ongunstig is voor de betrokken soorten, dient die planning te worden aangehouden en de werkzaamheden volgens die planning te worden verricht.

In het algemeen bestaan de mitigerende maatregelen uit het plaatsen van tijdelijke vervangende voorzieningen in de omgeving, het ongeschikt maken van de bebouwing voorafgaand aan de sloop (en controle hiervan), en het realiseren van permanente voorzieningen in de nieuwbouw.

Huisumus

Werkzaamheden in het woonblok met een huismusnest worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. In geval van een koude periode voor aanvang van de renovatiewerkzaamheden wordt de renovatie van dit woonblok uitgesteld totdat de koude periode voorbij is. In dergelijke koude periodes maken huismussen gebruik van

hun nest als schuil- en rustplaats. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. De dakisolatie van woonblok 1 (Noordstraat 21 en 23) is gereed in week 35 van 2019. Bij het afronden van de dakisolatiewerkzaamheden wordt een vogelvide aangebracht. Het huidige huismusnest wordt ongeschikt gemaakt voordat de renovatie- en isolatiewerkzaamheden starten.

De vogelvide wordt aangebracht in de noordoostelijke dakgoot en kan ruimte bieden aan vier nesten. Op de locatie van het huidige huismusnest wordt eveneens een vogelvide aangebracht, waardoor deze locatie na de werkzaamheden weer beschikbaar is voor de huismus. De renovatie wordt uitgevoerd met een vastgestelde werkvolgorde, waarin de mogelijke versturende effecten (m.n. geluid en trilling) steeds slechts in een gedeelte van het plangebied kunnen optreden.

Gierzwaluw

Voorafgaand aan het broedseizoen, in januari 2019, worden zeventig inbouwstenen (Vivara pro IB GZ 03) tijdelijk aan de kopgevels in noordwestelijke en zuidoostelijk richting bevestigd. Deze zijn gelijktijdig met de oorspronkelijke nestplaatsen aanwezig. Met de renovatiewerkzaamheden wordt na het broedseizoen 2019 begonnen. Er wordt in dat geval een gewenningsperiode van één broedseizoen gehanteerd. Deze zeventig inbouwstenen worden na het broedseizoen 2019 ingemetseld in de aan te brengen isolatie en er worden 72 extra inbouwstenen ingemetseld op de locaties van de oorspronkelijke nesten.

De 142 voorzieningen worden geplaatst onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Bij de plaatsing van de inbouwstenen wordt rekening gehouden met de windrichtingen en de noodzaak van een vrije aanvliegroute. Gedurende het broedseizoen 2019 en 2020 zullen sociale gierzwaluwgeluiden afgespeeld worden rondom de kopgevels, en zal monitoring van de populatie plaatsvinden.

Gewone dwergvleermuis

De voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis betreffen twintig inbouwstenen (VivaraPro, type IB VL 01). Deze worden geplaatst in de kopgevels op de adressen Burgemeester Groeneveld de Katerstraat 22, 23, 28, 33, 34, 36, 39, 42 en Noordstraat 1 en 7. Het gaat om twee inbouwstenen per adres. De voorzieningen worden als tijdelijke voorziening aan de gevels bevestigd in week 6 van 2019 (februari). Tijdens de renovatiewerkzaamheden worden deze kasten ingemetseld op dezelfde locaties. De oorspronkelijke verblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt voordat de steigers (met valnetten) geplaatst worden door het verwijderen van kantpannen (creëren van tocht).

De eerste werkzaamheden starten in week 34 van 2019 (19 augustus) en de laatste werkzaamheden worden afgerond in week 49 van 2019 (2 december). De vleermuisvoorzieningen worden tijdelijk aan de kopgevels geplaatst vanaf week 6 van 2019 (4 februari) en zijn half februari 2019 beschikbaar. De oorspronkelijke vleermuisverblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt in week 35 van 2019 (26 augustus). Inbouwstenen worden ingebouwd vanaf week 38 van 2019 (16 september) volgens de (in het werkprotocol) voorgestelde gefaseerde werkvolgorde. De vleermuizen kunnen in de actieve periode van 1 april tot eind augustus wennen aan de nieuwe voorzieningen. Uiteindelijk worden er bij de herinrichting van het terrein maatregelen getroffen om een toename in de uitstraling van licht naar de directe omgeving te voorkomen, zodat lichtverstoring van de gewone dwergvleermuis wordt tegen gegaan.

Staat van instandhouding

Huismus

Binnen het plangebied bevindt zich één nest van de huismus. Als gevolg van de werkzaamheden gaat deze verloren. In de woonblokken ten noorden van het plangebied bevinden zich eveneens nesten van huismussen, die buiten invloedssfeer van werkzaamheden en in stand blijven. In de nabijheid van deze verblijfplaatsen, met name aan de Kilstraat, zijn voldoende alternatieve plaatsen aanwezig waar huismussen kunnen nestelen. De geschiktheid daarvan blijkt onder andere uit de afwezigheid van vogelschroot onder de daken van deze woningen, de aanwezigheid van nesten en de aanwezigheid van geschikt habitat nabij deze potentiële nestplaatsen.

De functionele leefomgeving van de huismus wordt niet aangetast. Er wordt een vogelvide aangebracht in het eerste woonblok ter directe vervanging van het huidige nest en uiteindelijk nog een op de locatie van het huidige nest. Beide vogelvides bieden permanente nestplaatsen voor de huismus. Door fasering van de werkzaamheden is de eerste vogelvide toegankelijk vanaf week 35 voor exemplaren van de huismus binnen het onderhavige plangebied. De functionaliteit van de permanente voorzieningen voor de huismus wordt geborgd door de controle en beoordeling hiervan en dient in ieder geval te worden meegenomen met de periodieke onderhoudscontrole van de bebouwing. Dit hebben wij in voorschrift 16 opgenomen.

Het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017) stelt dat de gewenningstijd ten minste drie maanden dient te zijn, wat mogelijk niet wordt aangehouden in het onderhavige project. Aangezien het hier gaat om één nest, er nesten in de nabijheid, maar buiten het plangebied en de werkingssfeer bekend zijn en het leefgebied intact blijft, zijn de maatregelen in dit geval toereikend. De renovatie heeft geen effecten op het leefgebied van de huismus. Om mogelijke tijdelijke effecten op de soort als gevolg van een toename van geluid en trillingen te voorkomen wordt de renovatie gefaseerd in ruimte en tijd. Door het treffen van mitigerende maatregelen en vanwege het geringe belang van het plangebied ten aanzien van de huismus is het effect van de renovatie op de gunstige staat van instandhouding van de huismuspopulatie in Maasdam verwaarloosbaar.

Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn 25 nesten van de gierzwaluw aangetroffen. Als gevolg van de werkzaamheden gaan deze verloren. Met het inbouwen van 142 alternatieve voorzieningen ten behoeve van de gierzwaluw is sprake van overcompensatie. Het betreft bijna zes alternatieve voorzieningen per nestlocatie die verdwijnt. Tijdens de aanvullende onderzoeken naar de gierzwaluw zijn waarnemingen gedaan van individuen buiten het plangebied (hoofdzakelijk ten noorden en ten zuiden van het plangebied). Het aantal exemplaren van de gierzwaluw duidt er op dat er minimaal tien nestlocaties van de soort buiten het plangebied aanwezig zijn. Dit geeft aan dat het plangebied in grote mate voorziet in nestlocaties van de lokale populatie gierzwaluw, maar dat deze populatie niet geïsoleerd is. Buiten de planlocatie zijn meerdere woonblokken aanwezig die gelijkwaardige nestlocaties bieden voor de gierzwaluw. Er zijn bijvoorbeeld openingen in nokvorsten en kantpannen aangetroffen.

In de planning is een **gewenningsperiode** opgenomen die het gehele broedseizoen 2019 beslaat. **De jonge gierzwaluwen die in 2019 uit zullen vliegen** en al op zoek gaan naar alternatieve nestlocaties zullen de zeventig inbouwstenen waarnemen die tijdelijk aan de gevels zijn opgehangen. Tijdens de afwezigheid van de gierzwaluw zullen deze op dezelfde locatie worden ingemetseld en worden nog eens 72 inbouwstenen op de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaatsen ingemetseld. **In totaal worden 142 inbouwstenen geplaatst.** Wanneer alle gierzwaluwen in 2020 terugkeren naar de (inmiddels permanent ingemetselde neststenen) hebben deze jonge zwaluwen een voortrekkersrol, vanwege de ervaring die deze individuen al hebben met de inmetstelstenen. De alternatieve voorzieningen worden geclusterd opgehangen. Wanneer een individu een voorziening bekijkt of er in gaat nestelen zal dit een aantrekkende werking op de rest van de populatie hebben, waarvoor ruimschoots alternatieve verblijfplaatsen zijn aangebracht.

Om de ingebruikname van de alternatieve nestplaatsen verder te stimuleren, worden er nabij de nieuwe nestplaatsen **lokgeluiden afgespeeld**. Het afspelen van lokgeluiden luistert vrij nauwkeurig en dient te worden uitgevoerd op het moment dat de grootste influx van gierzwaluwen kunnen worden verwacht in het voorjaar en vervolgens aan het einde van het broedseizoen. Anderzijds, kan het afspelen van lokgeluiden op het moment dat sprake is van broedende dieren juist negatief werken. Om een optimaal effect van het afspelen van de lokgeluiden te garanderen, hebben wij daarom in aanvulling op de aanvraag **nadere eisen opgenomen in voorschriften 9-12** van voorliggend besluit.

De tijdelijke voorzieningen voor de gierzwaluw dienen functioneel te zijn voor de periode waarvoor ze worden ingezet. Dit houdt in **dat de kasten minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden** op de functie waarvoor ze zijn aangebracht. Indien blijkt dat de kasten niet meer functioneel zijn, bijvoorbeeld

omdat de invliegopening niet meer bereikbaar is als gevolg van obstakels of omdat de kast zodanig vervuld is dat deze niet gebruikt wordt, dient ervoor gezorgd te worden dat de kast weer functioneel wordt. Wij hebben dit opgenomen in voorschrift 15.

Ook de permanente voorzieningen voor de gierzwaluw moeten functioneel zijn. De controle en beoordeling hiervan dient in ieder geval te worden meegenomen met de periodieke onderhoudscontrole van het gebouw. Dit hebben wij in voorschrift 16 opgenomen.

Er wordt voorgesteld om gedurende het broedseizoen van 2019 en 2020 de populatie gierzwaluwen te monitoren. Vanwege het belang van het plangebied voor de gierzwaluw onderschrijven wij de relevantie van de voorgestelde monitoringsinspanning ten aanzien van de ingebruikname van de permanente alternatieven. Deze monitoring dient ten minste twee jaar te worden uitgevoerd conform het Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017). Uit de monitoring moet in ieder geval blijken in hoeverre, op welke locaties en wanneer, de permanente alternatieven in gebruik zijn genomen. De ervaring leert dat wanneer één nest in gebruik is genomen, hier een wervende functie van uit gaat naar de andere vogels. Dit hebben wij in de ontheffing opgenomen onder voorschrift 17.

Gewone dwergvleermuis

Gedurende het aanvullende onderzoek is, naast de vier paarverblijven die verloren gaan, een opmerkelijke hoeveelheid gewone dwergvleermuizen aangetroffen die een deel van de planlocatie uitsluitend gebruikten als vliegroute. Derhalve kan geconcludeerd worden dat de vleermuizen met een verblijfplaats binnen het plangebied onderdeel zijn van een grotere populatie. Binnen het plangebied zijn geen grote aantallen verblijfplaatsen aanwezig en ontbreken massale kraam- en/of winterverblijven.

Er wordt tussen augustus 2018 en december 2019 gerenoveerd. De tijdelijke voorzieningen worden volgens het voorstel geplaatst vanaf half februari 2019. Het betreft inbouwkasten die volgens voorstel in eerste instantie tijdelijk aan de gevel worden opgehangen, en vervolgens met de renovatiewerkzaamheden worden ingebouwd voor permanent gebruik. Daarmee kan worden geconcludeerd dat deze kasten - ten tijde van het inbouwen - korte tijd niet functioneel zijn. Hierdoor is niet uitgesloten dat mogelijk aanwezige vleermuizen worden verstoord, en wordt strikt genomen ook geen gewenningsperiode in acht genomen na de werkzaamheden. Om deze redenen vinden wij de voorgestelde maatregel van het tijdelijk aan gevels plaatsen van de in te metselen kasten ongeschikt. In plaats daarvan dienen zestien tijdelijke vleermuisverblijfplaatsen gerealiseerd te worden buiten de versturende invloedssfeer van de werkzaamheden en met inachtneming van de gewenningsperiode zoals vermeld in het Kennisdocument gewone dwergvleermuis (Bij12, 2017). De inbouwkasten kunnen dan direct tijdens de werkzaamheden worden ingebouwd zonder dat deze los aan de gevels hebben gehangen. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 12.

Vleermuisverblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt voorafgaand aan het plaatsen van de steigers met vangnet. Aangezien bij de planning ook rekening moet worden gehouden met de kwetsbare periodes van de gierzwaluw en de huismus, en het tevens een actieve periode van de gewone dwergvleermuis betreft, waarin de soort zich nog zonder veel verstoring laat leiden naar een nieuwe verblijfplaats, is dit acceptabel. Voorafgaand aan de werkzaamheden en na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient gecontroleerd te worden of de verblijfplaatsen ook daadwerkelijk verlaten zijn. Indien toch vleermuizen aanwezig zijn, dient het proces van ongeschikt maken en controleren herhaald te worden tot geen vleermuizen meer worden aangetroffen. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 13.

Als de permanente voorzieningen zijn aangebracht is het in verband met de gewenningstijd van belang dat de zestien tijdelijke voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis nog minimaal zes maanden aanwezig blijven. Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening door de soort wordt gebruikt, mag deze alleen buiten de kwetsbare periode worden weggehaald. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 14.

De tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis dienen functioneel te zijn voor de periode waarvoor ze worden ingezet. Dit houdt in dat de kasten minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op de functie waarvoor ze zijn aangebracht. Indien blijkt dat de kasten niet meer functioneel zijn, bijvoorbeeld omdat de invliegopening niet meer bereikbaar is als gevolg van obstakels of omdat de kast zodanig vervuild is dat deze niet gebruikt wordt, dient ervoor gezorgd te worden dat de kast weer functioneel wordt. Wij hebben dit opgenomen in voorschrift 15.

Ook de permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis moeten functioneel zijn. De controle en beoordeling hiervan dient in ieder geval te worden meegenomen met de periodieke onderhoudscontrole van het gebouw. Dit hebben wij in voorschrift 16 opgenomen.

Bij de herinrichting van het terrein worden maatregelen getroffen om een toename in de uitstraling van licht naar de directe omgeving te voorkomen, zodat lichtverstoring van de gewone dwergvleermuis wordt tegen gegaan. Het gebruik van verlichting gedurende de werkzaamheden is aangescherpt zodat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden verstoring door verlichting ook zoveel mogelijk wordt voorkomen. Bouwverlichting dient in de periode april tot en met oktober dan ook tussen een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsopgang uitgeschakeld te zijn. Dit hebben wij opgenomen onder voorschrift 18.

Van belang is dat vleermuiskasten worden aangemeld bij www.vleermuiskasten.nl. Op deze wijze komt er meer inzicht waar kasten zijn geplaatst. Dit hebben wij in voorschrift 19 opgenomen.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden in het plangebied niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang 'Volksgezondheid of de openbare veiligheid' (voor de huismus en de gierzwaluw) en het belang 'Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' (voor de gewone dwergvleermuis).

De te renoveren woningen zijn gebouwd in 1957. De thermische kwaliteit van woningen is slecht aangezien in deze periode eisen met betrekking tot isolatie en ventilatie van de woningen ontbraken. De woningen aan Burgemeester Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam zijn niet geïsoleerd en hebben beperkte ventilatiemogelijkheden. In de huidige staat hebben de woningen hierdoor een ongunstig binnenklimaat. Door onvoldoende isolatie en ventilatiemogelijkheden kunnen zich hinderlijke en schadelijke stoffen, die in de woning gevormd worden, ophopen. Er bestaat een samenhang tussen de aanwezigheid van vocht en schimmel in woningen en een verhoogd risico op respiratoire symptomen zoals astma, luchtweginfecties en allergieën. Ventilatie en na-isolatie van bestaande bebouwing leiden tot een significant beter binnenklimaat. De beoogde renovatie van de woningen leiden tot een stabielere binnenklimaat zodat dit een positief effect heeft op de gezondheid van de bewoners.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

In internationaal verband is afgesproken dat de uitstoot van CO₂ in 2020 met ruim 20% moet worden teruggebracht. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot. De woningbouwcorporaties bezitten gezamenlijk ongeveer 28% van de woningen in Nederland, waaronder de woningen in de onderhavige aanvraag. Het terugdringen van CO₂ uitstoot wordt onder andere gerealiseerd door betere isolatie van woningen, hetgeen beter is voor het klimaat. De beoogde renovatie van de woningen aan Burgemeester Groeneveld de Katerstraat en Noordstraat te Maasdam levert hierdoor een bijdrage aan het behalen van nationale en mondiale klimaatdoelen, wat (een dwingende reden) van groot openbaar belang betreft.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de belangen 'volksgezondheid en openbare veiligheid' en 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende zijn onderbouwd om de geringe (negatieve) effecten op de huismus en gierzwaluw respectievelijk de gewone dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van de activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Een alternatieve werkwijze is isolatie van binnenuit. Deze isolatiewijze wordt echter minder effectief geacht aangezien bij isolatie van binnenuit naden en kieren blijven bestaan, bijvoorbeeld tussen de verschillende dakdelen, en blijven koudebruggen aanwezig waardoor de isolatie minder efficiënt is. Tevens zijn bij isolatie van binnenuit nog steeds ingrepen aan de buitenkant van de woningen noodzakelijk. Het gaat hierbij om het vervangen van kozijnen en glaswerk en het herstel van het voegwerk. Bovendien naderen de gevelelementen en de dakpannen het einde van hun levensduur en dienen deze vervangen te worden. Deze werkzaamheden kunnen van invloed zijn op de functionaliteit van het plangebied en de beschermde soorten. Het niet uitvoeren van de werkzaamheden van buitenaf is dan ook geen bevredigende oplossing.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd waarbij een ecologisch gunstige werkvolgorde wordt aangehouden. De voorgestelde werkvolgorde houdt rekening met de kwetsbare periodes van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis. Door op deze wijze te werk te gaan is er gelegenheid voor de soorten om uit het plangebied weg te trekken.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Hiervoor is de gemeente Binnenmaas bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.